

Prediking over Zondag 39 vr. 104

- Eert uw vader en uw moeder -

Vraag 104: Wat wil God in het vijfde gebod?

Antwoord 104: *Dat ik mijn vader en mijn moeder, en allen die over mij gesteld zijn, alle eer, liefde en trouw bewijze, en mij hunner goede leer en straf met behoorlijke gehoorzaamheid onderwerpe, en ook met hun zwakheid en gebreken geduld hebbe, aangezien het Gode belieft, ons door hun hand te regeren.*

Liturgie:

Ps. 19 : 5

Ps. 103 : 7, 9

Ps. 25 : 3, 6

Ps. 34 : 6

Schriftlezing Spreuken 30:1-17

Gemeente,

Het vijfde gebod is actueel. Dat is Gods Woord altijd, van Genesis tot Openbaring. Dit geldt voor kinderen ten opzichte van ouders en omgekeerd. En geldt voor allen die over ons gesteld zijn en omgekeerd. Het geldt ook de overheid. Denk daarbij aan de jaren 1940-1945. Gezag is relatief. Het gezag hangt af van de onderliggende visie. Zo laten socialisme en communisme gezag opkomen uit de mens. Gemeente, de instelling *'gezag is gezag'* deugt niet. Daarom is de lamp van Gods Woord nodig. Gezag komt voort uit Gods algemene genade voor alle volken. Anders staat de mens centraal, en zijn er ook geen christelijke en maatschappelijke deugden. De mens is verdorven, daarom heeft het gezag vanuit de mens geen wortel.

Daarom vraagt de catechismus: 'wat wil God in het vijfde gebod?' Het leert ons dat het hoofdgebod *liefde* is. Dit gebod behoort bij de tweede tafel der wet. De eerste tafel gebiedt God lief te hebben, de tweede tafel gebiedt de naaste lief te hebben. De eerste naaste zijn de ouders, en allen die over ons gesteld zijn. Eert uw vader en uw moeder. Het heeft God behaagd niet alle geslachten tegelijk het leven te schenken, maar de één na de ander, zodat ze aan elkaar kleven. Wij hebben een vader en een moeder. Voor God is de man het hoofd van de vrouw, maar beide zijn evenzeer gehoorzaamheid verschuldigd. Juist ook de moeder. Op haar steunen is deel van de opvoeding. Daarom is de moeder het dichtsbij de kinderen staand. Om dit te onderstrepen staat in Leviticus 19:3: 'Een ieder zal zijn moeder en vader vrezen'. De moeder heeft daarin het meeste er voor te doorstaan.

In de ouders zijn alle gezagsdragers begrepen. Op school zijn alle onderwijzers en onderwijzeressen inbegrepen. En in de kerk alle ambtsdragers. Paulus was voor vele een vader, een geestelijke vader. 'Mijn kinderkens, die ik wederom arbeide te baren, totdat Christus een gestalte krijgt'. We kunnen ook denken aan voorouders, schoonouders en voogden. Allen die in onze dagelijkse arbeid over ons gesteld zijn. Bij wie en onder wie wij arbeiden. Die allen zijn in de ouderlijke macht begrepen. Immers de ouderlijke macht ontstond, doordat er stammen, volken en staten waren. Zij werden gevormd door gezinnen met de ouders, vaders en moeders; volken met leraars, priesters en koningen en daarom gezegend waren. In deze weg wilde de Heere hen zegenen.

Het is een inzetting Gods. God wil hierin erkend zijn. Eerbied staat tegenover oneerbiedigheid. In Ezechiël 22:7 staat: 'Vader en moeder hebben zij in u licht geacht'. Dat is de heerschappij van God verachten, Zijn heerschappij lasteren.

Daarom: 'Eert uw vader en uw moeder'! Erken hén met eerbied in uw gedachten, uw woorden en uw daden! Voor het grauwe haar zal men opstaan. Het aangezicht van de oudere zal men vrezen. Hetzelfde geldt voor de ouderlingen die wel regeren, dat wij hen dubbele eer waardig achten, voornamelijk die arbeiden in het Woord en de leer. Eren, dat wil zeggen liefhebben. Deze liefde is natuurlijk aangeboren. Er is ook een grens. Jezus zegt: 'Wie vader of moeder liefheeft boven Mij, is Mij niet waardig'. Daarin is de liefde vanzelfsprekend dat wij onze ouders liefhebben. Hoe velen zijn hun ouders tot een last. Hebt u lief, die u bestraft en de zonden openlegt? Gemeente, van nature zijn wij verbasterde kinderen, ontaard en zonder natuurlijke liefde. Denk aan de liefde van David' s onderdanen ten opzichte van David. Denk aan de gemeente van de Galaten ten opzichte van Paulus. Ze zouden hun ogen voor hem uitgraven.

'Dat ik mijn vader en mijn moeder en allen die over mij gesteld zijn trouw bewijze', zegt het antwoord. Liefde moeten we met trouw verbinden. Trouw ook ten opzichte van de overheden. 'Geef dan de keizer dat des keizers is, en Gode dat Gods is'. Trouw ook ten opzichte van de gemeente, in het ouderhoud van hen die in grote zorgen leven. Trouw ten opzichte van hen onder wie wij staan. Trouw in de betrekkingen, enzovoort. Men moet Gode meer gehoorzamen dan de mensen. 'Dat ik mij aan hunne goede eer en straf met behoorlijke gehoorzaamheid onderwerpe'. Hoe is het daarmee gemeente, hebben wij het ter harte genomen? 'Mijn zoon, hoor de tucht uws vaders en verlaat de leer uws moeders niet'. Tucht is een medicijn. Jezus was Zijn ouders onderdanig. Vaders worden aangespoord tot kastijden en ontzag. De wet van Mozes beveelt de doodstraf van de ongehoorzamen. Ook de machten zijn aan God onderworpen. Paulus schrijft in de Romeinenbrief: 'Alle ziel zij den machten, over haar gesteld, onderworpen; want er is géén macht, dan van God, en de machten die er zijn, die zijn van God geordineerd'. Wij hebben te gehoorzamen aan overheden, maar wel in de Heere. Niet uit ogendienst om mensen te behagen, maar met eenvoudigheid des harten, vrezende God. Hoe ver gaat die gehoorzaamheid ten opzichte van de overheden? Gemeente, de grens geeft ons God in de Heilige Schrift. Tijdens de bezetting in de tweede Wereldoorlog werd die grens overschreden door de heersende macht. Deze macht was niet van God geordineerd.

Gemeente, het vijfde gebod gebiedt dat wij onze ouders eren met hun zwakheden en gebreken. Ook de zwakheden in het bijzonder in de ouderdom. 'Hoor naar uw vader die u gewonnen heeft; en veracht uw moeder niet als zij oud geworden is'. Juist daarin wordt de gehoorzaamheid op de proef gesteld. Denk aan Cham die de zwakheid van zijn vader Noach ontdekte. Hij werd vervloekt, maar de anderen broers die de schaamte van hun vader bedekten werden gezegend. Met koorden der liefde dringt ons de Heere dit gebod aan! 'Opdat uw dagen verlengd worden in het land dat u de Heere uw God geeft'. Dat land is het land Kanaän. Het land aan Abraham beloofd. Als pand van de voornaamste belofte. In Abraham worden namelijk gezegend alle geslachten van de aarde. Daarin ligt ook de belofte van een lang leven. Onze dagen zijn door God bepaald. Maar onze dagen worden gesteld ten opzichte van anderen wier leven spoedig wordt afgesneden. Een goed land met waterbeken, fonteinen, tarwe, gerst en wijnstokken, vijgenbomen en granaatappelen, olierijke olijfbomen en honing. Het land door Gods goedheid aan Israël gegeven, met alle zegeningen die eraan verbonden zijn. Daarin te leven is een zegen! Daaruit vroeg te worden weggevoerd door de dood of door ballingschap is een vloek.

Gemeente, hebben nu deze woorden afgedaan? Wij leven toch niet in Kanaän? Nee, zij hebben niet afgedaan! Paulus schrijft in de brief aan Efeze: 'Gij kinderen zijt uw ouders gehoorzaam in de Heere, want dat is recht'. 'Eert uw vader en uw moeder, opdat het u welga en u lang leeft op de aarde'. Immers de zachtmoedigen zullen de aarde erfelijk bezitten. Maar is het voor de gelovigen niet beter vroeg te sterven? Ja, voor hen zelf wel. Maar hier wordt een lang leven niet tegenover eeuwig leven geplaatst, maar tegenover de dood. Daarom huivert een ieder voor de goddelijke ernst. Het is een zegen om nog in het heden der genade te zijn. Wanneer al Gods kinderen stierven in de jeugd, wie zou dan onderwijzen? Wat zou er van de kerk en van de wereld terechtkomen? Gods kinderen zijn anderen tot lering, tot bekering en tot onderwijzing. Hizkia zei: 'Want in het graf zal ik U niet loven, de dood zal U niet prijzen. De levende, de levende, die zal U loven, gelijk ik heden doe; De vader zal de kinderen Uw waarheid bekend maken'. De Heere is een Wreker van het kwade. Let erop! Wij achten de zonde van ongehoorzaamheid zo gering. De hemel ontgaat het toch niet. Soms neemt de Heere de Zijnen vroeg weg van de dag des kwaad. Denk aan Abia, de zoon van Jerobeam. Deze belofte: 'dat u lang leeft op de aarde' wordt beperkt door Gods wijsheid. Alles moet dienen tot Zijn eer en tot onze zaligheid. 'Opdat uw dagen verlengd worden'. Gemeente, wij kunnen het Hem niet voor- en niet narekenen!

Zo hebben wij te bidden voor de ouders en de onderwijzers. Dit gebod is het eerste gebod *mét* een belofte! De eerste en de voornaamste belofte van de tweede tafel. Het is recht dat men de ouders gehoorzame. God gebiedt het! Aan zijn wij wie meer verplicht dan aan de ouders? Het belooft God om ons middels hen te zegenen. In uw vader en uw moeder moet u de hand Gods zien om te luisteren. De Heere legt Zijn heerschappij op uw vader en uw moeder! Ze zijn plaatsvervanger van God. De stand der ouders is de hoogste stand. Zie dat toch! Het meest *gewone* is het *hoogste*. De farizeeën maken het gebod Gods krachteloos. In dit gebod vraagt God om liefde voor hen die over ons gesteld zijn. Wee hen die hun ouders ontoren! Hoor wat Psalm 34:6 zingt: 'Komt kind'ren, hoort naar mij, neemt mijn getrouwen raad in acht; ik leer, opdat g' uw plicht betracht, wat 's Heeren vreze zij'!

Dit gebod ontdekt bij ons de zonde. Door de wet is de kennis der zonde. Onderzoek uzelf! Wie zegt: al deze dingen heb ik onderhouden van mijn jeugd af aan? Leg uw leven ernaast, van uw jeugd aan. Leefden wij vanuit eerbied, liefde, trouw en gehoorzaamheid? Dacht u dat dit kleine dingen zijn? Of zijn we onze zonden vergeten? De Heere niet! Augustinus dacht terug aan appels die hij gestolen had. David bidt in Psalm 25: 'Gedenk niet der zonden mijner jonkheid. Vergeef mijn ongerechtigheid, want die is groot'. Zijn wij nog altijd dezelfde? Dan liggen wij onder de toorn. Kunnen wij ons leven overdoen? Nee, dat kan niet. Zie, dat u tegen de Heere gezondigd hebt! U hebt gezondigd tegen Zijn bevel, tegen Zijn liefde en tegen Zijn belofte. 'Vervloekt zijt gij die vader of moeder veracht en al het volk zegge amen'. Nee, scheur uw hart en niet uw klederen! Niet om u van de Heere af te drijven, maar om u naar de Heere heen te drijven! Opdat u met de zonde van uw jeugd aan tot de Heere vlucht. Zie op Christus! Die gehoorzaam geweest is aan Zijn Heere, aan Zijn Vader. 'Mijn spijze is dat Ik doe den wil Desgenen, Die Mij gezonden heeft, en Zijn werk volbrengt'. Hij was gehoorzaam aan Zijn aardse vader.

U bent vervloekt om uw ongehoorzaamheid! De oorzaak zit dieper. 'Zie ik ben in ongerechtigheid geboren, en in zonde heeft mij mijn moeder ontvangen'. Wie verstaat dit, dat God de zonde zo ernstig neemt? Daarom werd Christus tot zonde gemaakt. Daarom werd Hij op 33-jarige leeftijd afgesneden. Hij werd behandeld als een man des bloeds, van wie Zijn dagen niet gerekend werden. 'Hij die geen zonde gekend heeft, heeft Hij zonde voor ons gemaakt, opdat wij zouden worden rechtvaardigheid Gods in Hem'. Past het zelf niet toe, laat het Hem toepassen! Hoor Hij roept, Hij lokt: 'Wend u naar Mij toe, wordt behouden, alle gij einden der aarde, want Ik ben God, en niemand meer'. Vlucht tot Hem, Hij zal u aannemen! Christus is het einde der wet een iegelijk die gelooft. Hoe staat het daarmee? Is Christus uw enige gerechtigheid bij God?

Waar de zonde meerder is, daar is de genade veel meer overvloedig geweest. Daarom past ons enkel verwondering over de goedheid des Heeren: Het leven hebben wij verbeurd, de dood verdiend, en genade heeft Hij geschonken!

Nu is het *liefde* die beweegt om dit gebod te betrachten. Wees gehoorzaam in de Heere! Begrenst door de wet Gods. Wees God meer gehoorzaam dan de mensen! Maar weet ook het is de roeping van de ouders ten opzichte van de kinderen hun kinderen te verzorgen. Ouders vergadert u schatten voor uw kinderen. Onderwijs hen in het bijzonder in de Schrift en in de verborgenheden van het Koninkrijk Gods door woord en wandel. Jozua zei: 'Ik en mijn huis wij zullen de Heere dienen'. Daar tegenover staat Eli. Hij heeft zijn zonen nooit zuur aangezien. Wordt niet moedeloos, maar bid vooral. U zegt: opvoeden is moeilijk. Ja, het is het zwaarste examen! Allen die willen slagen, zullen hier zakken. Hier redt u het niet met menselijke wijsheid. Wij hebben goddelijke wijsheid nodig. De vreze des Heeren is het beginsel der wijsheid. Ga maar naar de Heere. Zeg Hem in uw verlorenheid: Heere, ik kan er niets van. Dan gaat het vanzelf. 'Hun geeft Hij moed en krachten, die hopen op Hem wachten'.

Amen

G. Boer